

SYLABUSDOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021/22-2023/24
(skrajne daty)

Rok akademicki 2022/2023

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Archeologia śródziemnomorska
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Historii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 3 i 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	Prof. dr hab. Marek Jan Olbrycht
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Marek Jan Olbrycht

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3	.		30						2
4			30						2

1.2. Sposób realizacji zajęć

- x zajęcia w formie tradycyjnej
- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)
Egzamin, zaliczenie na ocenę**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Student posiada podstawowe informacje z zakresu historii starożytnej na poziomie programu szkoły średniej oraz z archeologii ogólnej. Student wykazuje się znajomością mapy Bliskiego Wschodu i świata śródziemnomorskiego.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Przedstawienie studentowi podstawowych wydarzeń i procesów kulturowych związanych z historią Bliskiego Wschodu i cywilizacji śródziemnomorskiej w starożytności.
C ₂	Wskazanie studentowi na fundament kulturowy Europy (także tej współczesnej) ukształtowany w epoce starożytnej. Poprzez studia nad cywilizacjami antyku ułatwienie studentowi zrozumienia tożsamości etnicznej i cywilizacyjnej Europy jako „barbaricum” i Europy średniowiecznej.
C ₃	Uczulenie studenta i wykazanie na konkretnych przykładach konieczności sięgania do epoki starożytnej w celu wyjaśniania wielu zjawisk społecznych i kulturowych Europy w wiekach późniejszych niż starożytność, nie wyłączając współczesności.
C ₄	Nauka porównawczego spojrzenia na dzieje i umiejętności analizy procesów kulturowych.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student zna MIEJSCE I ZNACZENIE ARCHEOLOGII I INNYCH NAUK HUMANISTYCZNYCH, A TAKŻE SPOŁECZNYCH W SYSTEMIE NAUK	K_Wo1
EK_02	STUDENT ZNA PODSTAWOWĄ TERMINOLOGIE, TEORIĘ I METODOLOGIĘ ARCHEOLOGII ORAZ INNYCH DYSCIPLIN NAUKI WSPÓŁPRACUJĄCYCH W BADANIACH NAD PRZESZŁOŚCIĄ	K_Wo2
EK_03	Student zna i rozumie fundamentalne uwarunkowania historyczne epoki starożytnej i jej znaczenie dla współczesnej cywilizacji.	K_Wo2
EK_04	Student zna GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU I NAJWAŻNIEJSZE NOWE OSIĄGNIĘCIA ARCHEOLOGII	K_Wo5
EK_05	Student zna METODY ANALIZY I INTERPRETACJI MATERIAŁÓW ARCHEOLOGICZNYCH	K_Wo6
EK_06	STUDENT ZNA PODSTAWOWE ZJAWISKA I PROCESY PRZYRODNICZE, A TAKŻE POWIĄZANIA NAUK PRZYRODNICZYCH Z ARCHEOLOGIĄ	K_Wo7
EK_07	STUDENT ZNA METODYKĘ ARCHEOLOGICZNYCH BADAŃ TERENOWYCH, METODY DOKUMENTACJI I KONSERWACJI MATERIAŁÓW ARCHEOLOGICZNYCH ORAZ OCHRONY DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO	K_Wo8
EK_08	STUDENT ZNA ZAKRES DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI NAUKOWYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ ARCHEOLOGIĄ, INSTYTUCJI KULTURY I OCHRONY DZIEDZICTWA; ROZUMIE	K_Wo9

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_09	Student zna PODSTAWOWE POJĘCIA Z ZAKRESU OCHRONY WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRAWA AUTORSKIEGO	K_Wo10
EK_10	Student potrafi SAMODZIELNIE ZDOBYWAĆ WIEDZĘ I ROZWIJAĆ UMIEJĘTNOŚCI BADAWCZE KIERUJĄC SIĘ WSKAZÓWKAMI OPIEKUNA NAUKOWEGO	K_Uo3
EK_11	Student potrafi INTERPRETOWAĆ FAKTY HISTORYCZNO-KULTUROWE ORAZ OCENIAĆ PRZYCZYNY I SKUTKI ZMIAN KULTUROWYCH	K_Uo7
EK_12	Student potrafi IDENTYFIKOWAĆ ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO ORAZ FORMUŁOWAĆ PROGRAMY EDUKACJI I POPULARYZACJI ARCHEOLOGICZNEJ	K_Uo8, K_Uo10
EK_13	Student potrafi POSŁUGIWAĆ SIĘ JĘZYKIEM OBCYM NA POZIOMIE B2 ESOKJ	K_Uo9
EK_14	Student jest gotów do KRYTYCZNEJ OCENY POSIADANEJ WIEDZY I ZASIĘGANIA OPINII EKSPERTÓW, A TAKŻE UZNAWANIA ZNACZENIA WIEDZY W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW	K_Ko1, K_Ko3
EK_15	Student jest gotów PODEJMOWANIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU, KRAJU, EUROPY ORAZ INICJOWANIA DZIAŁAŃ NA RZECZ JEGO OCHRONY	K_Ko2, K_Ko4

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Archeologia Bliskiego Wschodu, świata greckiego i rzymskiego.

Treści merytoryczne
Archeologia Bliskiego Wschodu – narodziny cywilizacji miejskiej, wynalazek pisma, Sumerowie.
Archeologia Babilonii i Asyrii.
Archeologia Syro-Palestyny, Egiptu i Anatolii.
Archeologia Iranu okresu Achemenidów i Partów
Archeologia Etrurii i Rzymu od królestwa do republiki.
Archeologia: Rzym cesarski do III w. po Chr.
Archeologia - Późne Imperium do ok. 476.

3.4 Metody dydaktyczne

Konwersatorium: obejmuje wykład z prezentacją multimedialną, dyskusje, referaty studentów

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium, egzamin	Konw

	ustny	
EK_02	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium, egzamin ustny	Konw
EK_03	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium, egzamin ustny	Konw
EK_04	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium, egzamin ustny	Konw
EK_05	Obserwacja w trakcie zajęć, egzamin ustny, referaty, dyskusja	Konw
EK_06	Obserwacja w trakcie zajęć, egzamin ustny	Konw
EK_07	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium, egzamin	Konw
EK_08, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15	Obserwacja w trakcie zajęć, egzamin ustny	Konw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Konwersatorium: egzamin ustny z zakresu wykładu, lektur; obecność na wykładzie; napisanie referatów.
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	60
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	13
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, wygłoszenia referatu, zaliczenia kolokwiów, lektur, egzaminu)	60
SUMA GODZIN	133
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura obowiązkowa

Papuci-Władyka E., *Sztuka starożytnej Grecji*, Warszawa-Kraków 2001

Ostrowski J. A., *Starożytny Rzym. Polityka i sztuka*, Warszawa-Kraków 1999.

Sadurska A., *Sztuka rzymska /w:/ Sztuka świata*, tom II, Warszawa 1990, 211-309.

Pescarin S., *Rzym. Przewodnik archeologiczny po Wiecznym Mieście*, Warszawa 2000 (wybrane rozdziały).

Śliwa J., *Sztuka i archeologia starożytnego Wschodu*, Warszawa-Kraków 1997. (lub Śliwa J., *Bliskowschodni krąg kulturowy /w:/* Ciałowicz K., Ostrowski J. (red.), *Encyklopedia historyczna świata*, tom II. *Starożytność*, Kraków 2000, 9-107.).

Literatura uzupełniająca

Baines J/Malek J., *Egipt (Wielkie kultury świata)*, Warszawa 1995.

Bernhard M.L., *Greckie malarstwo wazowe*, Warszawa-Wrocław-Kraków 1966.

Bernhard M.L., *Sztuka grecka archaiczna*, Warszawa 1989; eadem, *Sztuka grecka IV w. p.n.e.*, Warszawa 1992; eadem, *Sztuka grecka V w. p.n.e.*, Warszawa 1991; eadem, *Sztuka hellenistyczna*, Warszawa 1993

Boardman J., *Sztuka grecka*, Toruń 1999.

Ciałowicz K., Ostrowski J. (red.), *Encyklopedia historyczna świata*, tom II. *Starożytność*, Kraków 2000.

Cornell T./Matthews J., *Rzym (Wielkie kultury świata)*, Warszawa 1995.

Cotterell A. (red.). *Cywilizacje starożytne*, Łódź 1990.

Deichmann W. F., *Archeologia chrześcijańska*, Warszawa 1994.

Dobrowolski W., *Sztuka Etrusków /w/ /w:/ Sztuka świata*, tom II, Warszawa 1990.

Grimal P., *Słownik mitologii greckiej i rzymskiej*, Warszawa 1990

Lewartowski, K.; A. Ulanowska, M. Siennicka, *Archeologia Egejska*, <http://www.archeo.uw.edu.pl/podrecznikegea> (ONLINE)

Majewski K. (red.), *Kultura materialna starożytnej Grecji*, t.1-3, Wrocław - Warszawa - Kraków 1977.

Makowiecka, Elżbieta, *Sztuka Rzymu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego 2010.

Makowiecka, Elżbieta, *Sztuka grecka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego 2008.

Mierzejewski A., *Sztuka starożytnego Wschodu* tom 1-2, Warszawa 1981.

Mierzejewski A., *Tajemnice glinianych tabliczek*, Warszawa 1981.

Mueller-Wiener W., *Greckie budownictwo antyczne*, przeł. D. Gorzelany, wyd. Platan 2004

Olbrycht M. J. „Iran starożytny”, w: A. Krasnowolska (red.), *Historia Iranu*, Wrocław 2010, s. 25-285.

Olbrycht, M.J., *Aleksander Wielki i świat irański*, Rzeszów 2004.

Pescarin S., *Rzym. Przewodnik archeologiczny po Wiecznym Mieście*, Warszawa 2000.

Preziosi D.; L.A. Hitchcock (2000) *Aegean Art and Architecture*, Oxford (IA)

Ratto S., *Grecja*, z serii *Leksykon: cywilizacje*, przeł. M. Andrzejewska, Warszawa

2006.

Roaf M., *Mezopotamia*, przeł. Hanna Turczyn-Zalewska, Warszawa 1998.

Sadurska, A. *Archeologia Starożytnego Rzymu*, 1-2, 1975-80.

Saggs H. W. F., *Wielkość i upadek Babilonii*, przeł. J. Nowacki, Warszawa 1973.

Sztuka świata, t. I, Warszawa 1989 (Bliski Wschód i Egipt)

Sztuka świata, t. II, Warszawa 1990 (kultura minojska, mykeńska, etruska, rzymska).

Śliwa, J. *Państwa i ludy wschodniej części basenu Morza Śródziemnego (około 3000/2900 – 332 p.n.e.)* (II), [w:] J. Śliwa (ed.) *Wielka Historia Świata 2005*, Kraków:187-377

Whitley J., *The archaeology of ancient Greece*, Cambridge 2003

Wielka historia świata, tom 3: Świat okresu cywilizacji klasycznych, red. A. Krawczuk, Kraków 2005.

Wielki atlas biblijny, red. J. B. Pritchard, Warszawa 1994

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej

Akceptacja MJ Olbrycht